

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Kontroli Dorącznych

DKD-411202-1-99

Nr ewid. **15/2000/K/99/028/DKD**

I N F O R M A C J A

o wynikach kontroli

**wykonywania przez Fundację „ANIMALS” zlecenia na prowadzenie
schroniska dla bezdomnych zwierząt w Warszawie**

Warszawa

marzec

2000 r.

Spis treści:

I. CZĘŚĆ OGÓLNA	3
1. CHARAKTERYSTYKA KONTROLI	3
2. SYNTEZA USTALEŃ KONTROLI I OCENA KONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI	4
3. UWAGI I WNIOSKI	8
II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	11
1. CHARAKTERYSTYKA STANU PRAWNEGO	11
2. USTALENIA KONTROLI z 1999 r.	14
2.1. Istotne zobowiązania wynikające z umowy na prowadzenie Schroniska	14
2.2. Warunki istniejące w Schronisku	15
2.3. Istotne nieprawidłowości w utrzymaniu i administrowaniu Schroniska	18
2.4. Przejawy niegospodarności	23
2.5. Zakres wykonania zamierzeń inwestycyjnych	26
2.6. Ustalenia kontroli Urzędu m.st. Warszawy	27
III. POSTĘPOWANIE KONTROLNE I DZIAŁANIA PODEJMOWANE PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI	31

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

1. CHARAKTERYSTYKA KONTROLI

Nr kontroli: DKD-411202-1-99

Temat kontroli:

Kontrola wykonywania przez Fundację „ANIMALS” zlecenia na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt w Warszawie

Kontrola wykonywania przez Fundację „ANIMALS” zlecenia na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt w Warszawie została podjęta przez Departament Kontroli Doradczych z inicjatywy własnej NIK w związku z licznymi krytycznymi artykułami prasowymi na temat działalności Schroniska na Paluchu w Warszawie. Zagadnienia te podniesiono także w materiałach dwóch radnych Rady m.st. Warszawy, sporządzonych dnia 2.08.1999 r. dla Komisji Rewizyjnej Rady m.st. Warszawy.

Kontrolę przeprowadzono w okresie od 17 maja do 20 października 1999 r.

Celem tej kontroli było dokonanie oceny prawidłowości wypełniania zadań w zakresie prowadzenia schroniska dla zwierząt z wykorzystaniem środków publicznych w latach 1998 – 1999 (I kwartał), z punktu widzenia legalności i gospodarności.

W Polsce na 308 powiatów i 65 miast na prawach powiatu istnieje zaledwie 67 schronisk dla zwierząt i 1 punkt zatrzymań, w tym 33 schroniska prowadzone przez Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami¹. Większość z nich znajduje się w złym stanie. Wśród nich znajduje się Schronisko na Paluchu w Warszawie, zarządzane do 1996 r. przez m.st. Warszawę, a następnie przez Fundację „Animals”.

Ogólne dochody uzyskiwane przez Urząd m.st. Warszawy z tytułu podatku od posiadania psa z terenu 11 gmin należących do m.st. Warszawy w 1998 r. wyniosły 1.046.439 zł, przy planowanych w wysokości 978.492 zł, z tym że nie wszystkie gminy wykonały plan w tym zakresie.

W ramach przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli w I półroczu 1998 r. poprzedniej kontroli realizacji przez Fundację „Animals” zamówienia publicznego na prowadzenie schroniska dla bezdomnych Zwierząt w Warszawie stwierdzono, że Fundacja w zasadzie wywiązuje się z zadań określonych przez jednostkę samorządu terytorialnego.

---

¹ Wg danych Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami, udostępnionych przez Fundację „Animals”..

Choć kontrola ta miała zakres ograniczony do wykonywania postanowień umownych zlecenia, tym niemniej stwierdzono, że wydatki na zatrudnienie stanowiły aż 61,7% kosztów działalności, a ilościowy stan zatrudnienia nie był wykazywany w sprawozdawczości przekazywanej właściwemu w sprawie nadzoru Ministrowi Środowiska. Ponadto księgowość prowadzono w sposób uniemożliwiający prawidłowe rozliczenie zużycia leków i paliwa do samochodów. Wystąpiły też uchybienia w zakresie zachowania właściwych warunków sanitarnych, na które zwracała uwagę Inspekcja Sanitarna.

W związku z tym NIK w wystąpieniu pokontrolnym adresowanym do Prezesa Zarządu Fundacji sformułowała wówczas dwa wnioski pokontrolne, mianowicie:

- rozważenie możliwości poprawy struktury zatrudnienia w Schronisku,
- rzetelne dokumentowanie i rozliczanie kosztów materiałowych funkcjonowania Schroniska, w szczególności leków i paliwa samochodowego.

Wnioski te - według informacji Prezesa Fundacji z dnia 1 lipca 1998 r. - zostały zrealizowane w ten sposób, że zwiększono zatrudnienie z uwagi na liczbę zwierząt przyjmowanych do Schroniska, wyeliminowano nieprawidłową ewidencję paliwa samochodowego, natomiast w zakresie ewidencji zużycia leków wniosek zrealizowano tylko w odniesieniu do leków objętych ścisłym rozliczeniem (środki o silnym działaniu) ze względu na to, że ewidencja bieżąca wszystkich lekarstw zbyt absorbowałaby lekarzy. Poinformowano też o prowadzonej przebudowie Schroniska z uwagi na zły stan techniczny obiektów przejętych od m.st. Warszawy.

2. SYNTEZA USTALEŃ KONTROLI I OCENA KONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI

1. Fundacja "Animals" została ustanowiona w 1992 r. dla upowszechniania idei pomocy dla zwierząt oraz prowadzenia szerokiej działalności dla poprawy sytuacji zwierząt, w oparciu także o postanowienia Światowej Deklaracji Praw Zwierząt uchwalonej przez UNESCO w dniu 15.10.1978 r. w Paryżu.

Fundacja zarządzała Schroniskiem dla Bezdomnych Zwierząt w Warszawie od początku 1997 r. na mocy umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. zawartej z Miastem Stołecznym Warszawą o zamówienie publiczne opłacane ze środków budżetowych. Umowa ta obejmowała zarządzanie, administrowanie i utrzymywanie Schroniska na Paluchu w Warszawie.(str. 13-14)

Poważną stwierdzoną nieprawidłowością było nadmierne przepełnienie Schroniska, powodujące stosowanie na szeroką skalę eutanazji, w tym zwierząt młodych do 4 lat i szczeniąt, w stosunku do których dokonywanie eutanazji nie powinno mieć w ogóle miejsca, bowiem nie przewidziano takich przypadków w żadnych aktach normatywnych, w tym także w wewnętrznych „Kryteriach przyjmowanych w kierowaniu zwierząt do eutanazji”. W związku z tym należy mówić o naruszeniu zakazu nieuzasadnionego zabijania zwierząt wynikającego z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. W latach 1998-1999 (I kwartał) eutanazją w Schronisku objęto ogółem 2855 dorosłych psów i 960 kotów, co w stosunku do przyjętych w tym okresie łącznie 6.420 psów i 1.739 kotów stanowiło 44,5% psów i 55,2% kotów. Ponadto eutanazją objęto 509 starszych szczeniąt, co po uwzględnieniu wspomnianych eutanazji dorosłych psów i kotów oznaczało uspienie w tym okresie łącznie 4.324 zwierząt, a w stosunku do ogółu przyjętych w tym okresie do Schroniska 8.159 psów i kotów stanowiło 53,0% ogólnej wielkości eutanazji zwierząt (nie licząc 1013 nowonarodzonych szczeniąt). Jak wynika z danych organizacji międzynarodowych, w Polsce przy przepełnionych schroniskach usypia się od 15 do 45 % zwierząt². Powiatowy lekarz weterynarii (Powiatowy Inspektorat Weterynarii) potwierdził powyższe, mimo nie kwestionowania kryteriów stosowanych przy komisijnym kierowaniu zwierząt do eutanazji, stwierdzając, że eutanazji w Schronisku na Paluchu dokonuje się w celu niedopuszczenia do nadmiernego zagęszczenia środowiska, które negatywnie wpływa na ogólny stan zdrowia zwierząt przebywających w schronisku. Dochodziło też do nadmiernej śmiertelności zwierząt. Jak wynika z rejestrów psów i kotów, w Schronisku w latach 1998-1999 (I kwartał) odnotowano ogółem padłych 429 psów i 314 kotów, co w stosunku do ogółem 6.420 psów i 1.739 kotów przyjętych w tym okresie stanowiło odpowiednio 6,7% i 18,1% ogółu, gdy w przypadku psów udział tych padnięć przed zawarciem umowy, tj. za 1996 rok wynosił 4,0%. (str. 16)

Główną przyczyną przepełnienia Schroniska był fakt przyjmowania zwierząt także spoza obszaru m.st. Warszawy, wbrew umowie nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r., która przewidywała przyjmowanie zwierząt z gmin sąsiadujących tylko w miarę możliwości lokalowych. Ponadto w 1998 roku zawierano nowe umowy z gminami spoza obszaru m.st. Warszawy na rozwiązywanie problemu bezdomności zwierząt w tych gminach, poprzez przyjmowanie zwierząt z tych gmin do Schroniska. Przyjmowano także zwierzęta bez

---

² Dane wg konsultanta ds. schronisk w Polsce Królewskiego Towarzystwa do Walki z Okrucieństwem wobec Zwierząt w Wielkiej Brytanii (RSPCA).

zawarcia stosownych umów, uzyskując odpłatność za świadczone usługi. Wyręczano w ten sposób gminy spoza Warszawy z ich ustawowego obowiązku zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom na ich terenie, co nie sprzyjało tworzeniu nowych schronisk w tych gminach. (str. 16-17)

2. Ponadto do istotnych nieprawidłowości stwierdzonych w Schronisku na Paluchu należało to, że nie wszystkie zwierzęta przed wydaniem ze Schroniska były szczepione przeciwko wściekliźnie i sterylizowane (choć w przypadku młodszych zwierząt, właściciele byli proszeni o stawienie się ze zwierzętami celem przeprowadzenia sterylizacji kiedy osiągną one odpowiedni wiek), nie były prowadzone starannie rejestry medyczne oraz dokumentacja przyjmowania i wydawania zwierząt, a także dokumentacja padłych i uśpionych zwierząt, nie można było zidentyfikować każdego psa na podstawie obroży i numeru identyfikacyjnego, nie przestrzegano 14 dniowego okresu kwarantanny przed wydaniem zwierząt nowemu właścicielowi. Zastrzeżenia budziły również warunki lokalizacyjne, techniczne, sanitarne, technologiczne i organizacyjne zabezpieczające przed zagrożeniem epizootycznym lub epidemicznym. Stwierdzono także przejawy niegospodarności w dysponowaniu środkami publicznymi w działalności zarówno Fundacji jak i Schroniska, powodujące łącznie szkodę co najmniej w kwocie 59.894 zł oraz niewłaściwie wydatkowane na promocję kandydatów w wyborach samorządowych w kwocie 24.869 zł. (str. 18-29)

3. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Fundacja nie gwarantuje dalszej prawidłowej realizacji umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. o zamówienie publiczne opłacane ze środków m.st. Warszawy. Schronisko nie zostało bowiem właściwie przygotowane do wypełniania działalności statutowej Fundacji "Animals" w zakresie udzielania wszechstronnej i bezpośredniej pomocy zwierzętom oraz przeciwdziałania wszelkim przejawom łamania praw zwierząt. Przede wszystkim skala potrzeb w tym zakresie przerosła znacznie możliwości lokalowe Schroniska, przeznaczonego do docelowego przebywania nie więcej niż 400 psów, a wg kompetentnej organizacji międzynarodowej World Society for the Protection of Animals (Światowej Organizacji Ochrony Zwierząt - WSPA) - 200 psów, czego nie dostrzegli przedstawiciele Fundacji jako zarządzający tym Schroniskiem. Według prowadzonych rejestrów w 1998 r. w Schronisku przebywało średnio 600 psów, a na początku maja 1998 r. nawet 699 psów. Dodać należy, że Państwowa Inspekcja Sanitarna przy opiniowaniu dokumentacji projektowej Schroniska jeszcze w 1994

r., przewidywała zmniejszenie przewidywanej docelowej liczby 400 psów i 200 kotów, tak aby projektowane urządzenia i cały obiekt funkcjonował prawidłowo.

Mimo więc, niektórych pozytywnych efektów zajmowania się prowadzeniem Schroniska na Paluchu przez Fundację „Animals”, takich jak to, że: w okresie zarządzania Schroniskiem działał całodobowy dyżur kierowcy interwencyjnego oraz całodobowy dyżur lekarza weterynarii, wprowadzono pracę we wszystkie dni tygodnia, w tym niedziele i święta, ponadto Fundacja zakupiła dwa nowe samochody interwencyjne do zwożenia zwierząt z Warszawy i gmin ościennych, nie można zaakceptować nadmiernego przepełnienia Schroniska, prowadzącego do masowego uśmiercania zwierząt. Zgodnie bowiem z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (art. 6 ust. 1) nieuzasadnione ich zabijanie jest zabronione.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, wyłącznie taka okoliczność, jak przepełnienie schroniska, wynikające z braku zapewnienia właściwych warunków lokalowych i bytowych nie może być kwalifikowane jako przyczyna humanitarnej eutanazji zwierząt, bowiem oznaczałoby to zaprzeczenie także humanitarnej idei - niesienia pomocy zwierzętom bezdomnym. Polityka humanitarnej eutanazji zwierząt musi odpowiadać obowiązującemu prawu.

4. Przedstawiona przez Fundację oferta przetargowa o zamówienie publiczne zawierała znacznie więcej istotnych zobowiązań Fundacji niż zawarta na jej podstawie umowa nr 17/96 z 31.12.1996 r., mianowicie takich jak: realizacja inwestycji związanych z przebudową i modernizacją Schroniska, wdrożenie systemu trwałej identyfikacji psów, uruchomienie ośrodka adopcyjnego z komputerową bazą danych, obligatoryjne przeprowadzanie kastracji wszystkich psów i kotów. Zamierzenia te bądź w ogóle nie zostały wykonane bądź w bardzo ograniczonym zakresie, w związku z czym podpisana umowa nie okazała się gwarantem poprawy warunków bytowych i zdrowotnych zwierząt przebywających w Schronisku. (str. 14 i 26-27)

Fundacja nie zrealizowała też postanowień umowy, wg których z dniem 1 stycznia 1997 r. stroną w stosunkach pracy wobec pracowników zatrudnionych w Schronisku miała stać się Fundacja w związku z likwidacją Schroniska jako jednostki budżetowej Miasta Stołecznego Warszawy (uchwałą nr XXXIV/296/96 Rady m.st. Warszawy z dnia 8 lipca 1996 r.). Schronisko nadal posługuje się nr Regon nadanym zlikwidowanej jednostce budżetowej Miasta, jest stroną w stosunkach pracy wobec pracowników w nim zatrudnionych, jest

płatnikiem wynagrodzeń, podatku dochodowego od osób fizycznych i składek ubezpieczenia społecznego a także posiada konto bankowe. (str. 29-30)

Ponadto w sprawozdaniach z działalności Fundacji za rok 1997 i 1998 przekazywanych do Ministerstwa Środowiska nie wykazywano zatrudnienia pracowników schroniska, na co zwracała uwagę Najwyższa Izba Kontroli po kontroli Fundacji przeprowadzonej w 1998 r. Powtarzają się również nieprawidłowości dotyczące dużych kosztów osobowych Schroniska (za 1998 r. stanowiące 59,5 % kosztów ogólnych), a także nieprawidłowości dotyczące ewidencjonowania leków w Schronisku. (str. 20-21 i 26)

5. Kontrola potwierdziła istotne zarzuty prasowe kierowane pod adresem Fundacji i Schroniska od 23 marca 1999 r., a nieprawidłowości i ich skala stanowiły rażące naruszenie umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. na zarządzanie, administrowanie i utrzymywanie Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Warszawie przez Fundację „Animals” w Warszawie.

Odpowiedzialność za istniejący stan w Schronisku na Paluchu ponoszą zarówno władze m.st. Warszawy jako zlecające prowadzenie tego Schroniska, bowiem w umowie nie zagwarantowano wykonania wszystkich zamierzeń ofertowych, jak i zarządzająca tym Schroniskiem Fundacja „Animals” oraz wykonujący zlecenie kierownictwo i pracownicy Schroniska (w tym lekarze weterynarii), a także służby nadzoru m.st. Warszawy i weterynaryjnego, które nie reagowały odpowiednio do występujących nieprawidłowości.

Tym niemniej podstawowy zarzut usypiania zwierząt na szeroką skalę, obciąża władze Fundacji „Animals”, które podjęły się prowadzenia Schroniska, z tym że zarzut ten należy zobiektywizować poprzez uwzględnienie, że usypianie zwierząt stosowane jest we wszystkich schroniskach, a tylko skala jest różna.

3. UWAGI I WNIOSKI

Fundacja „Animals” jest jedyną organizacją, która podjęła trud rozwiązywania problemu nadpopulacji psów i kotów na terenie m.st. Warszawy oraz gmin ościennych, jednak nie jest w stanie uporać się sama z tym problemem. Do rozwiązywania tego problemu zobligowane są z urzędu lokalne władze samorządowe w ramach ich zadań własnych, z mocy

ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt³ i ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴. Organizacje społeczne pozarządowe oraz fundacje prywatne mogą oczywiście pomagać władzom lokalnym, nie mogą jednak swoimi działaniami doprowadzić do zaprzeczenia idei niesienia humanitarnej pomocy zwierzętom bezdomnym.

W związku z powyższym Najwyższa Izba Kontroli sformułowała pod adresem władz m.st. Warszawy następujące wnioski:

1. rozważenie odstąpienia od umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. w trybie § 12 ust. 5 lit. b umowy z powodu rażącego naruszenia przez Fundację „Animals” warunków tej umowy,
2. rozważenie przejęcia Schroniska jako jednostki budżetowej m.st. Warszawy, lub ogłoszenia zamówienia publicznego na prowadzenie Schroniska na Paluchu jako jednostki pozabudżetowej, współfinansowanej ze środków budżetu m.st. Warszawy,
3. spowodowanie dokończenia inwestycji w zakresie przebudowy i modernizacji Schroniska na Paluchu i prawidłowe zabezpieczenie w umowie z nowym oferentem wykonania pełnego zakresu robót,
4. rozważenie możliwości utworzenia drugiego, nowego schroniska dla bezdomnych zwierząt dla m.st. Warszawy,
5. zapewnienie skutecznej kontroli wypełniania realizacji wszystkich zadań i warunków umownych na prowadzenie schronisk dla bezdomnych zwierząt.

oraz do władz Fundacji „Animals”:

1. zaprzestanie niehumanitarnej polityki eutanazji zwierząt z powodu istniejącego przepełnienia w Schronisku,
2. spowodowania wypowiedzenia umów zawartych z gminami ościennymi na przyjmowanie bezdomnych zwierząt przez Schronisko na Paluchu,
3. zaewidencjonowania wszystkich środków trwałych nabytych w latach 1998-1999 (I półrocze),
4. wyegzekwowania kwoty 1.384,77 zł z tytułu braku rozliczenia się z zaliczek pobranych w Fundacji w 1998 r. oraz kwoty 1.875 zł z tytułu zawyżenia wykazanych w umowach zlecenia ilości wykonanych zabiegów sterylizacji na zwierzętach w Schronisku w stosunku do prowadzonego w tym okresie (I półrocze 1998 r.) rejestru sterylizacji,

---

³ Dz.U. Nr 111, poz. 724, Nr 88, poz. 554 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668.

⁴ Dz.U. Nr 132, poz. 622, z 1997 r. Nr 121, poz. 770 i Nr 60, poz. 369.

5. racjonalnego wydatkowania środków finansowych przeznaczonych na działalność statutową Fundacji.

Ponadto na tle realizacji umowy o prowadzenie Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt wydaje się uzasadnione opracowanie zasad współpracy ze schroniskami dla bezdomnych zwierząt w zakresie informowania o osobach odbierających psy ze schronisk, w celu skutecznej egzekucji podatków od posiadania psów. Przy prawidłowej polityce w tym zakresie władze Miasta mogłyby uzyskać środki pozwalające na utworzenie nowego, tak potrzebnego, schroniska dla m.st. Warszawy.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. CHARAKTERYSTYKA STANU PRAWNEGO

1. W myśl art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁵ zapewnianie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gmin. Ponadto, zgodnie z art. 11 ust. 4 powołanej ustawy, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce oraz inne organizacje społeczne o podobnym statutowym celu działania mogą zapewniać bezdomnym zwierzętom opiekę i w tym celu prowadzić schroniska dla zwierząt, w porozumieniu z właściwymi organami samorządu terytorialnego. Nieuzasadnione lub niehumanitarne zabijanie zwierząt oraz znęcanie się nad nimi jest zabronione (art. 6 ust. 1).

W myśl art. 7 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁶ na prowadzenie przez podmioty inne niż gminne jednostki organizacyjne działalności polegającej na prowadzeniu działalności ochronnej przed bezdomnymi zwierzętami oraz prowadzeniu schronisk dla bezdomnych zwierząt wymagane jest uzyskanie zezwolenia. Zezwolenia udziela właściwy wójt, burmistrz lub prezydent miasta, każdemu podmiotowi, który dysponuje odpowiednimi środkami do wykonania usług oraz zapewnia należyty poziom.

Zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej⁷ i przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 21 stycznia 1999 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy organizowaniu lub urządzaniu targów, spędów i wystaw zwierząt oraz prowadzeniu schronisk dla zwierząt⁸ podmioty zajmujące się prowadzeniem schronisk dla zwierząt i leczeniem zwierząt są obowiązane zapewnić warunki lokalizacyjne, techniczne, sanitarne, technologiczne i organizacyjne zabezpieczające przed zagrożeniem epizootycznym lub epidemicznym i właściwe warunki weterynaryjne. W szczególności, w myśl § 10 ust. 2 ww. rozporządzenia, podmiot prowadzący schronisko dla zwierząt powinien:

- 1) zapewnić co najmniej raz w miesiącu badania zwierząt przez lekarza weterynarii,

---

⁵ Patrz przypis 3.

⁶ Patrz przypis 4.

⁷ j.t.Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752.

⁸ Dz.U. Nr 9, poz. 84.Rozporządzenie to weszło w życie dnia 8 lutego 1999 r.

- 2) systematycznie oczyszczać i okresowo, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał, przeprowadzać dezynfekcję, deratyzację i dezynsekcję klatek, boksów i wybiegów dla zwierząt,
- 3) prowadzić ewidencję przyjmowanych do schroniska i wydawanych zwierząt oraz zwierząt padłych i poddanych eutanazji, a także danych osób przekazujących i biorących zwierzęta ze schroniska.
- 4) prowadzić książkę kontroli weterynaryjnej, w której będą dokonywane wpisy lekarza weterynarii dotyczące okresowych badań (data badania, wykonane zabiegi, wydane zalecenia) oraz adnotacje powiatowego lekarza weterynarii dotyczące przeprowadzonej kontroli i wydanych zaleceń.

W myśl § 9 tegoż rozporządzenia schronisko dla zwierząt powinno posiadać:

- 1) wyodrębnione pomieszczenia lub wiaty dla poszczególnych gatunków, odpowiednie do ilości gromadzonych zwierząt,
- 2) wyodrębnione pomieszczenia przeznaczone na kwarantannę dla zwierząt przyjmowanych do schroniska,
- 3) odrębne pomieszczenia dla zwierząt chorych lub podejrzanych o zakażenie,
- 4) klatki i boksy zapewniające separację zwierząt wykazujących wobec siebie cechy agresywności,
- 5) wyodrębnione pomieszczenia do wykonywania zabiegów weterynaryjnych i eutanazji,
- 6) piec do spalania zwłok zwierzęcych lub lodówka do ich czasowego składowania,
- 7) pomieszczenia na przechowywanie karmy i środków dezynfekujących.

Zgodnie z § 10 ust. 1 ww. rozporządzenia zwierzęta przyjmowane do schroniska powinny być oznakowane oraz odbyć 14-dniową kwarantannę. Wszystkie psy w wieku powyżej dwóch miesięcy podlegają obowiązkowemu ochronnemu szczepieniu przeciwko wścieklicznie (art. 8 ust. 1 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt). Również koty przebywające w schronisku dla zwierząt powinny być zaszczepione przeciw wścieklicznie (§ 10 ust. 3 ww. rozporządzenia MRiGŻ).

Z podmiotem prowadzącym schronisko organ gminy może zawrzeć umowę na przeprowadzenie wyłapywania zwierząt bezdomnych (rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 1998 r. w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt⁹).

---

⁹ Dz.U. Nr 116, poz. 753.

2. Fundacje działają na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach¹⁰. W myśl art. 12 ust. 2 i 3 tej ustawy są one zobowiązane do składania corocznie właściwemu ministrowi sprawozdania ze swojej działalności. Sprawozdania powinny być przez fundację udostępnione do publicznej wiadomości.

Zgodnie z § 2 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie ramowego zakresu sprawozdań składanych przez fundacje¹¹ sprawozdanie powinno zawierać między innymi opis działalności statutowej, z podaniem konkretnych rezultatów w realizacji celów społecznie użytecznych, które stanowiły podstawę powołania fundacji, a także opis głównych zdarzeń prawnych w jej działalności o skutkach finansowych w okresie sprawozdawczym, dane o działalności zleconej fundacji przez podmioty państwowe i samorządowe, w tym zamówienia publiczne oraz o wyniku finansowym tej działalności, a w sprawozdaniu fundacji, w której były przeprowadzone kontrole w okresie sprawozdawczym, zamieszcza się również informację o wynikach tych kontroli.

3. Do fundacji realizującej zadania zlecone ze środków publicznych lub z udziałem środków publicznych stosuje się przepisy ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych¹² dla wyboru najkorzystniejszej oferty wykonania dostaw, robót lub usług, z zachowaniem zasad konkurencji i równości podmiotów (art. 4 ust. 1 pkt 3). Również fundacje te obowiązane są stosować do zamówień przez siebie udzielanych z udziałem środków publicznych przepisy powyższej ustawy (art. 4 ust. 1 pkt 5). Naruszenie zasady, formy lub trybu postępowania przy udzieleniu zamówienia publicznego z udziałem środków publicznych, ustalonych ww. ustawą, zaliczono do katalogu naruszeń dyscypliny finansów publicznych zawartego w ustawie z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych¹³ (art. 138 ust. 1 pkt 12).

4. W myśl art. 2 ust. 1 pkt 7 i art. 80 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁴ do fundacji, jeżeli otrzymują one na realizację zadań zleconych dotacje lub subwencje z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego lub funduszy celowych - od początku roku obrotowego, w którym dotacje lub subwencje zostały

---

¹⁰ j.t. Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203.

¹¹ M.P. Nr 69, poz. 616.

¹² j.t. Dz.U. z 1998 r. Nr 119, poz. 773 ze zm. z 1999 r. Nr 45, poz. 437.

¹³ Dz.U. Nr 155, poz. 1014.

¹⁴ Dz.U. Nr 121, poz. 591, z 1997 r. Nr 32, poz. 183, Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 118, poz. 754, Nr 139, poz. 933 i 934, Nr 140, poz. 939, Nr 141, poz. 945, z 1998 r. Nr 60, poz. 382, Nr 106, poz. 668, Nr 107, poz. 669, Nr 155, poz. 1014, z 1999 r. Nr 9, poz. 75.

im przyznane stosuje się tę ustawę, z tym że, jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej, nie stosują przepisów ustawy dotyczących sporządzania sprawozdań finansowych grupy kapitałowej oraz nie mają obowiązku przedstawiania do badania i ogłaszania swoich sprawozdań finansowych. Ponadto w myśl rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 sierpnia 1998 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek nie prowadzących działalności gospodarczej¹⁵ jednostki te prowadzą księgi rachunkowe stosując odpowiednie przepisy ustawy o rachunkowości, z pewnymi odstępstwami.

2. USTALENIA KONTROLI z 1999 r.

2.1. Istotne zobowiązania wynikające z umowy na prowadzenie Schroniska

Umowa Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. na zarządzanie, administrowanie i utrzymanie Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Warszawie przez Fundację „Animals” została zawarta na czas określony od 1 stycznia 1997 r. do 31 grudnia 2001 r. i stanowiła, że Fundacja przejmie zarządzanie Schroniskiem, a także będzie nim administrować i utrzymywać. W związku z przejęciem zarządzania postanowiono, że Fundacja stanie się zakładem pracy dla zatrudnionych dotychczas w Schronisku pracowników. Ponadto Fundacja przejęła mienie Schroniska na zasadzie powiernictwa, które powiększone poprzez zrealizowane w trakcie trwania umowy, inwestycje oraz zakupione wyposażenie Schroniska, niezależnie od źródła środków, z których te inwestycje lub zakupy zostały zrealizowane, miały być własnością m.st. Warszawy.

W związku z przejęciem zarządzania, administrowania i utrzymania Schroniska, m.st. Warszawa zobowiązało się do przekazywania środków finansowych w wysokości ceny ofertowej 550.000 zł, powiększanej corocznie o wskaźniki inflacji. Wartość umowy na 1998 r. wynosiła 702.100 zł, natomiast na 1999 r. wynosiła 761.800 zł. Środki te miały być przekazywane po stwierdzeniu przez Wydział Techniczny Urzędu m.st. Warszawy faktu prowadzenia Schroniska przez Fundację, z możliwością naliczenia kar umownych za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy.

---

¹⁵ Dz.U. Nr 115, poz. 748. Poprzednio rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 1994 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla jednostek nie prowadzących działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 140, poz. 789 i z 1996 r. Nr 95, poz. 435).

Fundacja zobowiązała się do pozyskiwania dodatkowych środków materialnych i niematerialnych na rzecz i cele Schroniska, z których miały być realizowane niezbędne inwestycje i zakupy wyposażenia Schroniska, w uzgodnieniu z zamawiającym.

Według Regulaminu organizacyjnego Schroniska (stanowiącego załącznik nr 5 do umowy), celem działania Schroniska jest kompleksowe rozwiązywanie bezdomności zwierząt na terenie miasta. Podstawowym zadaniem realizowanym przez Schronisko jest zbieranie i przetrzymywanie na jego terenie zagubionych, porzuconych i poszkodowanych zwierząt z obszaru m.st. Warszawy. Przetrzymywane zwierzęta powinny mieć zagwarantowane należyte warunki lokalowe, podstawową opiekę medyczną oraz być traktowane w sposób humanitarny. W miarę możliwości lokalowych dopuszcza się przyjmowanie zwierząt z gmin sąsiadujących z m.st. Warszawą.

Przedstawiona przez Fundację oferta przetargowa o zamówienie publiczne zawierała znacznie więcej istotnych zobowiązań Fundacji niż zawarta na jej podstawie umowa nr 17/96 z 31.12.1996 r. W umowie zostały pominięte m. innymi tak istotne zobowiązania ofertowe Fundacji, jak:

- wykonanie planu inwestycyjnego związanego z przebudową i modernizacją Schroniska,
- wdrożenie systemu trwałej identyfikacji psów,
- uruchomienie ośrodka adopcynego z komputerową bazą danych,
- obligatoryjne przeprowadzanie kastracji wszystkich psów i kotów,

w związku z czym podpisana umowa nie była gwarantem poprawy warunków bytowych i zdrowotnych zwierząt przebywających w Schronisku.

Umowa ta nie przewidywała też współpracy z władzami Miasta w zakresie informowania o osobach przyjmujących psy ze Schroniska, co umożliwiałoby zapewnienie windykacji należnego podatku od posiadania psa.

2.2. Warunki istniejące w Schronisku

Stwierdzono, że w roku 1998 Fundacja otrzymała faktycznie 697.418,63 zł dotacji budżetowej, zaś łącznie z własnymi przychodami Fundacja dysponowała środkami w kwocie 1.091.035,81 zł. W 1998 r. Fundacja przekazała do Schroniska 708.079,96 zł dotacji budżetowej (uwzględniając także zaległe dotacje z 1997 r.). Natomiast w I kwartale 1999 r. Fundacja dysponowała jedynie własnymi środkami w kwocie 113.051,34 zł, a dotacje z budżetu Miasta przekazywane były bezpośrednio do Schroniska. I tak, w I kwartale 1999 r. dotacja budżetowa dla Schroniska wyniosła 185.471,39 zł, przy planie rocznym 761.800 zł. Jednocześnie należy podkreślić, że cena ofertowa Fundacji na zarządzanie, administrowanie i

utrzymanie Schroniska na Paluchu przedłożona we wrześniu 1996 r. wynosiła 550.000 zł, podczas gdy koszty związane z realizacją umowy faktycznie były dużo wyższe, i np. w badanym roku 1998 wyniosły 1.398.855,20 zł, przy planie 1.220.000 zł. Koszty te częściowo pokrywane były ze środków budżetowych m.st. Warszawy oraz gmin i miast ościennych, z którymi zawarte były umowy na usługi przyjmowania bezdomnych zwierząt lub też wpłaty następowały bez zawarcia umowy. I tak w 1998 r. gminy ościenne przekazały do Schroniska łącznie 83.110 zł, a w I kwartale 1999 r. łącznie 1.140 zł, przy czym występowały zaległości w uiszczaniu tych opłat.

Kontrola wykazała, że w latach 1998-1999 (I kwartał) ze Schroniska wydano ogółem 3.251 psów (z których 2.749 psów wydano odpłatnie, a pozostałe 502 psy bezpłatnie lub też niektórzy odbiorcy stosowny datek wrzucili do skarbonki Schroniska) oraz 521 kotów (w tym 444 odpłatnie, a pozostałe 77 kotów bezpłatnie), co w stosunku do liczby przyjętych w tym okresie 6.420 psów i 1.739 kotów stanowiło odpowiednio 50,6% i 30,0% tych zwierząt, przy 42,8% wydanych psów ze Schroniska w 1996 r.

W 1998 r. przebywało w Schronisku średnio 600,3 psów, a na początku maja 1998 r. nawet 699 psów. Przepelnienie Schroniska było główną przyczyną istotnych nieprawidłowości polegających na dopuszczeniu w Schronisku na Paluchu do masowych padnięć i eutanazji zwierząt. Potwierdziła to sama wiceprezes Fundacji Ewa B. w rozmowie z dyrektorem ds. zwierząt Światowej Organizacji Ochrony Zwierząt (WSPA) w dniu 28.05.1999 r., także szefowa WSPA Joy L. oraz powiatowy lekarz weterynarii w wyniku kontroli przeprowadzonej w sierpniu 1999 r. Przepelnienie Schroniska nie stanowi w myśl obowiązujących przepisów art. 6 ust. 1 i art. 33 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt¹⁶ oraz umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r., także Regulaminu Organizacyjnego Schroniska (stanowiącego załącznik nr 5 do umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r.) oraz wewnętrznych "Kryteriów przyjmowanych w kierowaniu zwierząt do eutanazji" z 1999 r., wystarczającego uzasadnienia dla eutanazji dorosłych zwierząt i szczeniąt .

Jak wynika ze skorygowanych w czasie kontroli rejestrów psów i kotów, w Schronisku w latach 1998-1999 (I kwartał) odnotowano ogółem padłych 429 psów i 314 kotów, co w stosunku do ogółem 6.420 psów i 1.739 kotów przyjętych w tym okresie stanowiło odpowiednio 6,7% i 18,1% ogółu, gdy w przypadku psów udział tych padnięć przed zawarciem umowy, tj. za 1996 rok wynosił 4,0%. Jednocześnie z danych rejestrowych psów wynika, że niekorzystne relacje dotyczyły także stanu ilościowego padłych psów w stosunku do przyjętych w 1996 r. w porównaniu do 1998 r., mianowicie wzrost ten wynosił 85,6 %. Nie sporządzano również dla padłych zwierząt protokołów sekcji, które

---

¹⁶ Patrz przypis 3.

wymagane były rozdz. I pkt 5 załącznika nr 2 do umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r., co uniemożliwiło ustalenie przyczyn padnięć zwierząt w badanym okresie.

W latach 1998-1999 (I kwartał) eutanazją w Schronisku objęto ogółem 2855 dorosłych psów i 960 kotów, co w stosunku do przyjętych w tym okresie ilości zwierząt stanowiło odpowiednio 44,5% i 55,2% zwierząt. Ponadto eutanazją objęto 509 starszych szczeniąt, co po uwzględnieniu wspomnianych eutanazji dorosłych psów i kotów oznaczało uspienie łącznie 4.324 w tym okresie zwierząt, a w stosunku do ogółu przyjętych w tym okresie do Schroniska 8.159 psów i kotów stanowiło 53,0% ogólnej wielkości eutanazji zwierząt (nie licząc 1013 nowonarodzonych szczeniąt). Tymczasem średnio w Polsce przy przepełnionych schroniskach, jak wynika z danych organizacji międzynarodowych, usypia się od 15 do 45% zwierząt. Najmniejszy udział eutanazji w Schronisku na Paluchu w latach 1998-1999 (I kwartał) liczony tylko dla dorosłych psów i starszych szczeniąt wynosił 34,9% w październiku 1998 r., natomiast najwyższy taki udział w Schronisku na Paluchu wynosił 83,3% w lipcu 1998 r. W przypadku kotów najmniejszy udział eutanazji w stosunku do liczby przyjętych kotów wynosił 20,5% w lutym 1998 r., a najwyższy 109,2% w lipcu 1998 r.

W latach 1998-1999 (I kwartał) przy przyjmowaniu miesięcznie średnio 428 psów i 116 kotów, średnio miesięcznie usypiano: 190,3 dorosłych psów, 33,9 starszych szczeniąt i 64 koty.

Do Schroniska bez zagwarantowania należytych warunków lokalowych przyjmowano zwierzęta także spoza obszaru m.st. Warszawy wbrew umowie z dnia 31.12.1996 r., która przewidywała przyjmowanie zwierząt z gmin sąsiadujących tylko w miarę możliwości lokalowych, wyrażając tym samym gminy spoza Warszawy z ich ustawowego obowiązku zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom na ich terenie, co nie sprzyjało tworzeniu nowych schronisk w tych gminach i było główną przyczyną przepełnienia Schroniska na Paluchu.

Przykładowo w 1998 r. Schronisko na Paluchu wykonało ogółem 374 interwencje obejmujących 49 gmin i miejscowości spoza obszaru m.st. Warszawy, przyjmując do Schroniska ogółem 1.166 psów (co stanowiło 23,6% ogólnej ilości przyjętych psów) i 16 kotów. Spośród tych 374 interwencji wykonano 178 interwencji w 35 gminach i miejscowościach, z którymi nie zawarto umów (przyjęto do Schroniska 400 psów i 8 kotów). W 1998 r. do Schroniska przyjęto co najmniej 372 psy pochodzące z 32 gmin i miejscowości nie sąsiadujących z m.st. Warszawą (np. Grodzisk Mazowiecki, Otwock, Nadarzyn, Tarczyn, Pruszków, Radzymin, Brwinów, Wołomin, Łuków, Sokołów Podlaski, Grójec). Schronisko posiadało lub też zawarło w 1998 r. umowy na przyjmowanie bezdomnych zwierząt z terenu 14 urzędów miasta i gmin, przyjmując w 1998 r. 766 psów i 8 kotów w wyniku 196 interwencji z tego terenu.

Skala powyższych przyjęć psów do Schroniska została utrzymana w I półroczu 1999 r., w którym to okresie z obszaru spoza m.st. Warszawy do Schroniska przyjęto co najmniej 556 psów, w tym 177 psów bez zawarcia stosownych umów, co stanowi 31,8%.

2.3. Istotne nieprawidłowości w utrzymaniu i administrowaniu Schroniska

Na 24 przypadki eutanazji psów spośród 100 psów objętych analizą, przyjętych do Schroniska w okresie 1-9 grudnia 1998 r., w 12 przypadkach (tj. 50%) uśpionia objęły chore psy. Spośród tych 12 przypadków 6 psów w wieku do 4 lat uśpiono bez zapewnienia w czasie pobytu pełnej opieki weterynaryjnej, co było niezgodne z umową Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r.

O braku spełnienia zakazu wydania psa chorego świadczy fakt wydania psów przed zakończeniem leczenia o nr 4835 oraz dalszych dwóch (o nr 1570 i 1287) ujawnionych spośród 9 kart leczenia, objętych adopcją w kwietniu 1999 r., co stanowiło 22,2% badanego stanu.

Z protokołów z komisyjnego uśpionia zwierząt w grudniu 1998 r. wynikało również, że spośród uśpionych 110 psów, w 52 przypadkach uśpionia te dotyczyły psów w wieku do 2 lat, a w 17 dalszych przypadkach uśpionia te dotyczyły psów w wieku od powyżej 2 lat do 4 lat, co oznaczało, że uśpionia młodych psów w wieku do 4 lat objęły aż 62,7% badanego stanu uśpionych psów.

W losowo zbadanym miesiącu grudniu 1998 r. stwierdzono przypadki podpisywania protokołów z komisyjnego uśpionia zwierząt przez 3 członków komisji w okresie ich nieobecności w pracy. Złożone w powyższej sprawie wyjaśnienie Prezesa Fundacji z dnia 2.11.1999 r., "że podejmowanie decyzji o usypianiu zwierząt odbywa się w większości przypadków na przestrzeni kilku, a nawet kilkunastu dni", nie wyjaśnia sprawy, a ponadto w takim przypadku powodowało to dodatkowe, wydłużone cierpienie zwierząt. Dotyczy to trzech osób, które podpisywały te dokumenty, i tak:

- Maria D. podpisała 10 protokołów za okres od 1-11 grudnia 1998 r. obejmujących uśpionie 52 dorosłych psów, nie licząc uśpionych w tym okresie szczeniąt i kotów, a ponadto podpisała 3 dalsze protokoły uśpionia zwierząt za okres 15 oraz 18-20 grudnia 1998 r. obejmujące 9 psów,
- lek. wet. Maria P-T. podpisała 11 protokołów za okres od 2-31 grudnia 1998 r. (z przerwami) obejmujących uśpionie 62 dorosłych psów, nie licząc uśpionych szczeniąt i kotów,
- lek. wet. Roman S. podpisał 13 protokołów za okres od 5-31 grudnia 1998 r. (z przerwami) obejmujących uśpionie 52 dorosłych psów, nie licząc także uśpionych szczeniąt i kotów.

Nadmierne przepełnienie Schroniska sprzyjało powstawaniu wirusowych chorób zakaźnych, a w wyniku nieprawidłowego rozmieszczania psów wyzwalalo także wzajemną ich agresję.

Nieprawidłowe rozmieszczanie psów potwierdzono w pomieszczeniu C II budynku C Schroniska w czasie jego oględzin przez kontrolera dnia 2.06.1999 r., w którym znajdowało się 5 psów, choć 4 inne boksy tego budynku były puste.

Przy wydawaniu zwierząt naruszono wymogi załącznika nr 2 do umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. i Regulaminu organizacyjnego Schroniska w zakresie braku sterylizacji zwierzęcia przed wydaniem ze Schroniska lub zobowiązania nowego właściciela do sterylizacji suki po pierwszej cieczce.

Przykładowo w 1998 r. wydano ze Schroniska ogółem 2.564 psy i 424 koty, tj. razem 2.988 tych zwierząt (obojska płci) przy wykonanych w tym roku łącznie 841 sterylizacjach i kastracjach zwierząt (uwzględniając ewentualny błąd do 4 zwierząt), co stanowiło zaledwie 28,1%.

Na podstawie rejestru sterylizacji dodatkowo ustalono, że w 1998 r. sterylizacją objęto 779 suk, a po uwzględnieniu ew. błędu nie więcej niż 783 suki, co dało miesięcznie ok. 65,3 sterylizowanych, a nie ponad 100, jak to kilkakrotnie podano w materiałach Fundacji, w tym w sprostowaniach dla prasy.

Spośród wrywkowo skontrolowanych 19 umów adopcyjnych psów i suk z marca 1999 r. w 14 z nich zawarto informację o obowiązku przyprowadzenia suki do Schroniska w celu sterylizacji (co stanowi 73,7% badanego stanu), w tym 6 suk po pierwszej cieczce, co oznaczało brak spełnienia wymogu sterylizacji przed wydaniem ze Schroniska dla 42,1% adoptowanych suk i nie sprzyjało zapobieganiu nadmiernemu rozmnażaniu się zwierząt.

Przykładem wydania suki ze Schroniska bez sterylizacji była adopcja suki o nr 4087 dnia 1.12.1998 r., gdyż Fundacja zrekompensowała dwa rachunki wystawione przez Klinikę Weterynaryjną w Warszawie w kwocie 268 zł za usługi weterynaryjne, leki i materiały, gdy adoptująca tę sukę osoba, jej sterylizację miała dokonać we własnym zakresie. Ponadto z rachunków tych wynika, że sukę tę wydano chorą, tj. wymagającą rekonwalescencji, co ponadto stanowiło naruszenie wymogu rozdz. 8 pkt 6 Regulaminu organizacyjnego Schroniska, wg którego "nie wolno wydawać ze Schroniska zwierząt chorych...".

W świetle powyższego za niezgodne ze stanem faktycznym uznano stwierdzenia Fundacji zawarte w przekazanym w maju 1999 r. radnym m.st. Warszawy opracowaniu "Zakres prac usługowych i szczegółowych warunków wykonania nadzoru i odbioru prac", będącego załącznikiem nr 2 do umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. gdzie stwierdzono między innymi, że "od 1997.01.01. obowiązuje bezwzględna zasada wydawania suk, kotek i kocurów tylko po zabiegach kastracji", a także złożone przez Prezesa Fundacji w czasie

przesłuchania zeznania, że "... zasada, że wszystkie suki i kotki wydawane są po zabiegach sterylizacji jest bezwzględnie przestrzegana".

Równocześnie przy wydawaniu zwierząt naruszono wymogi wynikające z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz.U. Nr 60, poz. 369 ze zm.), umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r., a także Regulaminu organizacyjnego Schroniska, według których wszystkie wydawane zwierzęta powinny być zaszczepione przeciw wściekliznie, a także, iż każde nowoprzyjęte zwierzę poddawane powinno być czternastodniowej kwarantannie, a następnie szczepione przeciwko wściekliznie.

W Schronisku prowadzi się "Książkę ewidencji szczepień przeciw wściekliznie", wg której w 1998 r. szczepieniami tymi objęto ogółem 1637 zwierząt przy wydaniu ze Schroniska w tym roku ogółem 2.988 zwierząt (psów i kotów), co oznaczało, że szczepienia te objęły 54,8% tego stanu. Ponadto spośród objętych badaniem 44 adoptowanych psów, pochodzących z przyjęć do Schroniska w dniach 1-9 grudnia 1998 r., obowiązkowych szczepień nie posiadało co najmniej 15 psów, co stanowiło 34,1% badanego stanu.

"Książka ewidencji szczepień przeciw wściekliznie" za miesiąc luty i marzec 1999 r. wykazała, że szczepieniami tymi objęto ogółem 385 zwierząt, z których 360 dotyczyło szczepienia psów, a pozostałe 25 szczepienia kotów. Spośród tych 360 psów, w książce tej wymagane adnotacje odnośnie wieku psów dotyczyły 108 psów, a w przypadku 252 pozostałych psów (tj. dla 70,0%) brak było wpisanego wieku. W książce tej nie odnotowywano także wymaganej daty wydania zaświadczenia o przeprowadzeniu szczepienia.

Stwierdzono również, że nie opracowano zasad wydawania zwierząt i cennika opłat, wymaganych w Regulaminie organizacyjnym Schroniska, a stosowane ceny przy adopcji zwierząt odbiegały od propozycji cennika, nie zatwierdzonego przez dyrektora Schroniska.

Spośród badanych 14 przypadków wydania psów właścicielom, w 3 przypadkach nie wniesiono opłat za pobyt zwierząt w Schronisku - za psy o nr 4641 i 4678, przebywające w Schronisku odpowiednio 10 i 11 dni oraz za psa o nr 4644, przebywającego w Schronisku 1 dzień (co stanowiło 21,4% tego stanu oraz 3% w stosunku do badanych 100 psów przyjętych do Schroniska w okresie 1-9 grudnia 1998 r.).

Proponowany cennik nie uwzględniał takich usług weterynaryjnych wykonywanych w Schronisku, jak płatnych sterylizacji. Zabiegi te nie były objęte zarówno umową Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. jak i Regulaminem Schroniska, a ponadto wykonywanie tych zabiegów

wg Postanowienia Państwowego Terenowego Inspektora Sanitarnego w Dzielnicy Warszawa-Ochota z dnia 12.08.1994 r. o projekcie lokalizacji, rozbudowy i modernizacji Schroniska dopuszczone było wyłącznie na zwierzętach schroniskowych. Za niezgodne ze stanem faktycznym uznano złożone przez Prezesa Fundacji wyjaśnienie, że Schronisko nie prowadzi płatnych usług weterynaryjnych dla ludności.

Ustalono bowiem, że w Schronisku w latach 1998-1999 (I kwartał) wykonano ogółem 43 płatnych sterylizacji zwierząt na łączną kwotę 3.010 zł, w tym 39 zabiegów z zewnątrz (tj. z miasta).

Z ustaleń kontroli wynika ponadto, że „Księga leczenia zwierząt” nie odpowiadała wymogom wzoru książki leczenia zwierząt, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 25 września 1998 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia dokumentacji przez lekarzy weterynarii leczących zwierzęta¹⁷. Mianowicie, wymagane zapisy dotyczące wieku leczonego zwierzęcia zawiera tylko w ok. 15% przypadków, a podpisy ordynującego lekarza nie występują w ogóle. Ponadto dane dotyczące ilości zastosowanych środków podawane są sporadycznie. Jednocześnie pochodzące z darów zużywane leki i szczepionki (z których część utraciła termin ważności) nie były ewidencjonowane, a leki zakupywane ewidencjonowano za każdy dzień w zwykłych luźnych kartach prowadzonych przez lekarzy, z których dane przeznaczone są do zbiorczych zestawień miesięcznych, a które nie zawierały podsumowania wartości leków objętych rozchodem w danym miesiącu.

Do czasu kontroli w Schronisku nie zaprowadzono także książki kontroli weterynaryjnej, obowiązującej w myśl powołanego już rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 21 stycznia 1999 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy organizowaniu lub urządzaniu targów, spędów, wystaw zwierząt oraz prowadzeniu schronisk dla zwierząt, w której miały być dokonywane wpisy lekarza dotyczące okresowych badań (data badania, wykonane zabiegi, wydane zalecenia) oraz adnotacje powiatowego lekarza weterynarii dotyczące przeprowadzonej kontroli i wydanych zaleceń.

W związku z tym w Schronisku nie spełniano np. wymogu (zawartego w zeszycie odrobaczania - zapis z dnia 6.10.1998 r.) dotyczącego powtórzenia zabiegu odrobaczania zwierząt, który wykonano dopiero po ok. 8 miesiącach.

W Schronisku w okresie od 5.05.1998 r. (od kiedy zaprowadzono rejestr dezynfekcji) do 31.03.1999 r. przeprowadzono ogółem 13 zabiegów dezynfekcji boksów dla psów i kotów

oraz szpitala Schroniska, przy czym okres pomiędzy kolejnymi dezynfekcjami był dłuższy niż przewidują przepisy i wynosił ok. 5 miesięcy (tj. dla obiektu kwarantanny - pierwsza dnia 15.06.1998 r. a następna dnia 16.11.1998 r. i obiektu A - czwarta dnia 16.11.1998 r. a następna dnia 18.03.1999 r.). Zgodnie z ww. rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 21 stycznia 1999 r. przeprowadzanie dezynfekcji, deratyzacji i dezynsekcji klatek, boksów i wybiegów dla zwierząt miało odbywać się nie rzadziej niż raz na kwartał. Nie opracowano jednak wymaganych w myśl umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. harmonogramu odkażeń i dezynfekcji obiektów Schroniska, oraz w myśl Regulaminu organizacyjnego Schroniska szczegółowej instrukcji odkażania i dezynfekcji.

Nierealne okazały się także ofertowe deklaracje Fundacji dotyczące bezpłatnego uruchomienia trwałego systemu identyfikacji psów (ze względu na niedotrzymanie warunków umowy przez firmę Marieux) i bezpłatnych usług weterynaryjnych w Schronisku, zwłaszcza w zakresie przeprowadzania zabiegów sterylizacji.

W Schronisku występowało ponadto nieprawidłowe prowadzenie szeregu dokumentacji, w szczególności stwierdzono ewidencjonowanie wpłat z tytułu adopcji zwierząt i usług weterynaryjnych oraz wpłat z innych gmin za przyjmowanie zwierząt jako darowizn, a także niezgodność dokumentacji Biura Adopcji zwierząt ze stanem faktycznym co do stanów psów i kotów (których różnice np. na początek 1998 r. wynosiły 157 psów i 88 kotów) oraz brak rozliczenia się z co najmniej 4 psów. Wynikało to między innymi z braku dokonania do czasu kontroli inwentaryzacji zwierząt w Schronisku przez Fundację po zawartej umowie Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. Nieprawidłowości te potwierdziły także oględziny Schroniska i zinwentaryzowana przez kontrolera ilość znajdujących się w nim zwierząt w dniu 2.06.1999 r. Np. rozbieżności ze stanem faktycznym na ten dzień dla psów wynosiły 72 psów. Rozbieżności dotyczyły także dokumentacji weterynaryjnej, np. brak numerów w kartach leczenia zwierząt, czy rozbieżności wieku psów w różnych dokumentach, które sięgały do ok. 12 lat, np. dla psów o nr:

- nr 4884 odpowiednio 2 miesiące i 12 lat,
- nr 0463 - " - 2 lata i 12 lat,
- nr 0302 - " - 6 tygodni i 5 lat,
- nr 4354 - " - 4 miesiące i 4 lata,
- nr 4323 - " - 4-5 miesięcy i 3 lata,
- nr 4674 - " - 6-7 tygodni i 6 miesięcy,
- nr 4671 - " - 2 lata i 5 lat.

---

¹⁷ Dz.U. Nr 125, poz. 827.

Niezgodności ze stanem faktycznym objęły także dokumentację finansową Fundacji, wynikające m.in. z nie ujęcia w szeregu rachunkach nazwy obiektu lub przeznaczenia wydatków na kwotę 8.571,34 zł oraz błędnych danych ujętych w "Sprawozdaniu z działalności Fundacji za 1998 r.", dotyczących zarówno dochodów jak i wydatków Fundacji wykazanych w tym sprawozdaniu, przekazanym do Ministerstwa Środowiska z ponad 1,5 miesięcznym opóźnieniem, które w czasie kontroli objęto dwukrotną korektą w tym zakresie. Trzy wersje objęły także bilans Fundacji na dzień 31.12.1998 r. oraz rachunek zysków i strat za 1998 r.

Z ustaleń kontroli wynikają także rozbieżności w stosunku do stanu faktycznego występujące w materiałach Fundacji, przekazanych dla radnych Rady Miasta Stołecznego Warszawy przy piśmie z dnia 12.05.1999 r. dotyczące realizacji załącznika nr 2 do umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r., a w szczególności:

- pkt 26 tego załącznika, jakoby wszelkiego rodzaju zakupy i inwestycje wykonywane były zgodnie z obowiązującą ustawą o zamówieniach publicznych,
- pkt 2 tego załącznika, w ramach którego wykazano niezgodne ze stanem faktycznym dane ilościowe przyjęć, adopcji i uśpionych psów w Schronisku w 1998 r., a ponadto jakoby pogotowie interwencyjne uruchomione zostało dopiero z dniem 1.01.1997 r.,
- bezpłatnej sterylizacji i kastracji zwierząt w Schronisku oraz, że wszystkie suki opuszczające Schronisko są po zabiegu sterylizacji.

Do innych istotnych ustaleń kontroli zaliczyć także należy wykazanie zakresu czynności 5 lekarzy weterynarii z datą 2.01.1997 r., gdy 4 z nich zostało zatrudnionych w Schronisku dopiero w dniach 13.02.1997 r. - 1.11.1998 r. oraz brak odpowiedniego prowadzenia w Schronisku rejestru wydawanych zwłok zwierzęcych "BACUTIL" i wydanie polecenia jego uzupełnienia w zakresie stanu ilościowego tych zwłok dopiero w związku z niniejszą kontrolą w maju 1999 r.

2.4. Przejawy niegospodarności

Przejawem niewłaściwego dokonywania wydatków ze środków Fundacji w badanym okresie był udział w promocji reklamowej 43 kandydatów w wyborach samorządowych z października 1998 r. (w tym 15 osób będących członkami TOZ) na kwotę 24.869 zł, sfinansowaną z kosztów ogólnozakładowych, w sytuacji gdy nie mieściło się to w działalności

statutowej Fundacji i nie zostały zrealizowane w znacznej części zamierzenia inwestycyjne w Schronisku.

Kontrola wykazała także niegospodarność w działalności Fundacji i Schroniska. Za niegospodarne działanie Fundacji uznano zawarcie kilku umów o dzieło i niektórych umów zlecenia, a w szczególności:

- umowę o dzieło zawartą dnia 1.12.1998 r. z byłym dyrektorem Schroniska na "opracowanie dokumentacji adopcji zwierząt w Schronisku na Paluchu, opracowanie dokumentacji przedstawiającej problem sterylizacji w Schronisku, opracowanie programu dot. samej sterylizacji itp." na kwotę wynagrodzenia 3.000 zł brutto, do której (jako realizację tej umowy) załączono m.in. materiały pochodzące z marca 1998 r., które zawierały także niektóre dane nie odpowiadające stanowi faktycznemu, a ponadto nie zostały one wykorzystane w Schronisku,
- umowę o dzieło zawartą dnia 4.01.1999 r. z ww. byłym dyrektorem Schroniska na "opracowanie programu walki z przemocą stosowaną wobec zwierząt przez ludzi, zbadanie skarg składanych na ludzi stosujących przemoc wobec zwierząt i opracowanie sposobu zapobiegania przeciwko przemocy", z wynagrodzeniem 3.000 zł brutto, do której jako realizację tej umowy pierwotnie załączono opracowanie Pata O. autora niezależnego, w którym wykazano m.in. liczne przykłady morderstw i bestialskich czynów na ludziach w USA,
- umowę zawartą dnia 1.09.1998 r. z ww. byłym dyrektorem Schroniska na "zorganizowanie akcji pomocy zbiórki dla bezdomnych zwierząt dodatkowo w soboty i niedziele miesiąca września 1998 r." z wynagrodzeniem 1.500 zł brutto, przy potwierdzeniu wykonania pracy zgodnie z umową przez ówczesnego Wiceprezesa Fundacji, gdy faktycznie takowej zbiórki w ogóle nie przeprowadzono. Nie uznano za wiarygodne złożone oświadczenie w tej sprawie przez samodzielną księgową Fundacji, że błędna była pierwotna treść umowy, a chodziło o prace porządkowe na terenie Schroniska, w sytuacji gdy wymieniony wówczas był dyrektorem Schroniska.
- 8 miesięcznych umów zlecenia na wykonywanie prac biurowych w Fundacji w okresie od 1.04.-31.12.1998 r. (z przerwą w miesiącu sierpniu 1998 r.) z wynagrodzeniem łącznym 7.750 zł, których przedmiot prac był zbieżny z zakresem prac wykonywanych przez zatrudnionych w tym okresie pracowników etatowych Fundacji.

Zaznaczyć należy, że zatrudnienie b. dyrektora Schroniska łączyło się z ponoszeniem przez Fundację dodatkowych kosztów jego noclegów w Zapleczu Ośrodka Szkolenia Lotniczego p.p. "Porty Lotnicze" w Warszawie, w okresie od 1.09.1998 r. do 15.03.1999 r. (z przerwami, w tym jego żony i córki) na kwotę 4.004,47 zł, co również nie sprzyjało prawidłowej gospodarce środkami Fundacji. Ponadto stwierdzono, że ww. dyrektor do czasu zakończenia kontroli nie rozliczył się z kwoty 1.384,77 zł w związku z pobranymi w 1998 r. z Fundacji zaliczkami w łącznej kwocie 35.000 zł.

Jednocześnie ustalenia kontroli wykazały prowadzenie księgowości poza siedzibą działania Fundacji i nie zgłoszenie tego faktu właściwemu urzędowi skarbowemu, a także

liczne przykłady nieprawidłowego prowadzenia ewidencji księgowej Fundacji wbrew przepisom ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, dotyczące między innymi:

- braku zaewidencjonowania do czasu zakończenia kontroli do środków trwałych darowanej (wg uchwały nr 3 Zarządu Fundacji z dnia 16.09.1998 r.) działki o pow. 4,06 ha, położonej w Grabowskiej Woli - Lipinkach, gm. Grabów n/Pilicą oraz zaewidencjonowanych dopiero w czasie kontroli zakupionego magnetowidu, telewizora i faxu;
- licznych rozbieżności w ewidencjonowaniu przychodów i rozchodów (wydatków) Fundacji w stosunku do obowiązującego zakładowego planu kont Fundacji, dotyczące zarówno środków własnych (darowizn) Fundacji jak i dotacji Wydziału Polityki Finansowej i Budżetu m.st. Warszawy, polegające m.in. na ewidencjonowaniu środków finansowych na nie występujące numery kont w tym planie kont,
- dokonywanie wypłat z tytułu zawartych umów o dzieło i zlecenia przy braku podpisów dotyczących zleceniodawcy, stwierdzenia wykonania umowy, zatwierdzenia do wypłaty,
- brak wykazania dat w szeregu raportach bankowych i kasowych Fundacji, szczególnie do końca czerwca 1998 r., w tym nie pozwalających ustalić np. wysokości zebranych środków finansowych z tytułu uzyskanego przez Fundację zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26.09.1997 r. na zorganizowanie ogólnokrajowej zbiórki publicznej do 31.12.1997 r. oraz czy wykazana kwota 29.565,28 zł w sprawozdaniu z dnia 31.12.1997 r. odpowiada stanowi faktycznemu.
Dodać przy tym należy, że brak było także sprawozdania całościowego z tej zbiórki dla Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, dotyczącego sumy zebranych środków pieniężnych i wartości darów rzeczowych, o których mowa w powyższym zezwoleniu, a wg art. 9 ustawy z dnia 15 czerwca 1993 r. o zbiórkach publicznych¹⁸ wynik zbiórki powinien być podany do wiadomości organu, który udzielił pozwolenia, a także, że Fundacja nie prowadzi rejestru darów rzeczowych pomimo ich występowania.

Równocześnie do czasu rozpoczęcia kontroli część z zakupionych dla Schroniska środków trwałych nie została zgłoszona do Biura Zarządu m.st. Warszawy (co wynika także z Protokołu kontroli Biura Zarządu m.st. Warszawy z dnia 24.06.1999 r.), a konieczność takiego zgłoszenia wynikała z uregulowań umowy nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. stanowiących, że powiększony o zrealizowane w trakcie trwania tej umowy inwestycje oraz zakupione wyposażenie, majątek Schroniska będzie własnością m.st. Warszawy; między innymi dotyczyło to dokonanych w 1998 r. zakupów: kserokopiarki (na kwotę 3.050 zł), samochodu Żuk (na kwotę 29.510 zł) oraz zakończonej z dniem 1.04.1998 r. budowy nowej kuchni (na kwotę 134.416,43 zł, z której 46.226,40 zł przypadło na rok 1998), które zgłoszono dopiero we wrześniu 1999 r.

W Schronisku na Paluchu, zarządzanym przez Fundację za niegospodarne działanie uznano natomiast:

---

¹⁸ Dz.U. Nr 22, poz. 162 ze zm.

- systematyczne zwiększanie się zatrudnienia w Schronisku pracowników etatowych z 19 etatów we wrześniu 1996 r. do 25 etatów w styczniu 1997 r., 30 etatów w styczniu 1998 r. i 34 etatów w styczniu 1999 r., gdy wg oferty Fundacji z września 1996 r. wzrost tego zatrudnienia miał nastąpić (poprzez zwiększenie zatrudnienia o 1,5 etatu weterynarza i 1 etat kierowcy) do 21,5 etatów, co w stosunku do 31,5 etatów stanowiących ich średnią za 1998 r. i ich dalszy wzrost w późniejszym okresie do 34 etatów powodowało, że wzrost ten nie był adekwatny do wzrostu zakresu świadczonych prac i usług przez Schronisko,
- zawieranie w szerokim zakresie umów zlecenia i umów o dzieło (np. w 1998 r. wynagrodzenia wypłacone objęły kwotę 79.640 zł za realizację 117 umów), z których m.in. 29 umów zlecenia zawartych zostało z lekarzami weterynarii, z tego 13 umów zlecenia z jednym lekarzem weterynarii na wykonywanie zabiegów sterylizacji zwierząt w Schronisku na łączną kwotę 30.470 zł oraz 3 takie umowy na I kwartał 1999 r. na kwotę 6.685 zł przy zatrudnieniu 5 innych etatowych lekarzy weterynarii, którzy nie wykonywali sterylizacji i kastracji psów oraz przy zawyżaniu wypłaconych wynagrodzeń w I półroczu 1998 r. dla ww. lekarza o co najmniej 1.875 zł ze względu na rozbieżności w ilościach zabiegów wykazanych w rejestrze sterylizacji i umowach zlecenia.
 Ponadto przy uwzględnieniu zrealizowania w 1998 r. kosztu funduszu wynagrodzeń w kwocie 543.032 zł i wspomnianego średniego (31,5) etatowego zatrudnienia w Schronisku, a także wykazanych wyżej kosztów 117 umów (79.640 zł) oznaczało to dalszy "ukryty" wzrost "etatowego zatrudnienia" o co najmniej 4,5 etatów oraz powodowało wzrost kosztów osobowych Schroniska w 1998 r. do kwoty 832.301,60 zł, które stanowiły aż 59,5% kosztów ogólnych Schroniska. Jednocześnie powyższe wzrosty zatrudnienia i zawarte w 1998 r. umowy zlecenia miały znaczący wpływ na przekroczenia planowanych na ten rok kosztów osobowych (o 7,8%) i kosztów ogólnych Schroniska (o 14,7%). Dodać przy tym należy, że w świetle poniesionych w 1998 r. kosztów w kwocie 39.715 zł z tytułu zawartych z lekarzami 29 umów zlecenia za niezgodne ze stanem faktycznym uznano wykazanie w "Sprawozdaniu finansowym Schroniska za 1998 r." kosztów usług weterynaryjnych w kwocie 34.940 zł, przez co w stosunku do określonego w tym sprawozdaniu planu tych wydatków na kwotę 25.000 zł stanowiło to przekroczenie tych kosztów o 58,9%,
- zakupy mieszczała do pasz wg rachunku nr 18/97 z dnia 28.11.1997 r. na kwotę 1.300 zł oraz kościarki - siekacza (zwanego także łamaczem kości, który nie posiadał certyfikatu bezpieczeństwa wymaganego przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy¹⁹) wg rachunku nr 23/98 z dnia 7.05.1998 r. na kwotę 800 zł, które nie były używane w Schronisku, ponieważ stanowiły zagrożenie dla pracowników.

2.5. Zakres wykonania zamierzeń inwestycyjnych

Przedstawione wyżej przykłady niegospodarności w wydatkowaniu środków Fundacji i Schroniska na Paluchu w łącznej wysokości co najmniej 59.894 zł oraz niewłaściwie wydatkowane środki Fundacji na promocję kandydatów w wyborach samorządowych w wysokości 24.869 zł, miały znaczący wpływ na stosunkowo mały zakres zrealizowanych

¹⁹ Dz.U. Nr 129, poz. 844.

inwestycji w stosunku do deklarowanych w ofercie Fundacji, złożonej do Biura Zarządu m.st. Warszawy z września 1996 r.

Z ustaleń kontroli wynika, że z deklarowanych w tej ofercie inwestycji zrealizowano tylko budowę nowej kuchni, której koszty wyniosły kwotę 134.416,43 zł i zostały rozliczone dopiero we wrześniu 1999 r., po 16 miesiącach od zakończenia jej budowy, przy czym koszty te nie obejmowały projektu technicznego kuchni pochodzącego z 1993 r. Nie zrealizowano natomiast deklarowanych w tej ofercie na okres dwóch lat innych inwestycji, których koszty (wraz z budową nowej kuchni) określono na kwotę 810.000 zł, z której w pierwszym roku wartość nakładów inwestycyjnych miała wynosić 400.000 zł, a w drugim 410.000 zł, tj. w szczególności deklarowanych w ramach przebudowy Schroniska w ciągu dwóch lat:

- etapu I wybudowania dwóch nowych pawilonów - budynków murowanych z boksami i wybiegami dla 200 psów oraz kolejnego trzeciego pawilonu dla 100 psów,
- etapu II - wybudowania nowej murowanej piętrowej kociarni dla 250 kotów.

Do czasu zakończenia kontroli nie tylko nie zrealizowano powyższych obiektów ale nawet nie rozpoczęto ich budowy, przez co za nierealne uznano także zakładane w planie finansowo-inwestycyjnym Fundacji na rok 1999 zakończenie w 1999 r. budowy kociarni w Schronisku (pomimo posiadania dokumentacji w tym zakresie) oraz rozpoczęcie w 1999 r. pozostałych trzech obiektów, realizacji których w planach finansowo-inwestycyjnych Fundacji na lata 1998-1999 nie planowano.

W Schronisku nie zrealizowano również zalecenia zastępcy dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, wydanego dnia 30.10.1997 r. dotyczącego „dokonania w jak najszybszym terminie przebudowy systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie całego Schroniska”, wynikającego z ustaleń "Protokołu z kontroli przeprowadzonej w Schronisku" z dnia 9.09.1997 r., m.in. z uwagi na brak odpowiedniej dokumentacji technicznej dla zrealizowania tego zalecenia (wynikającego z kilkakrotnych częściowych zalań wodami opadowymi terenu Schroniska). Jednocześnie Fundacja poniosła w 1998 r. łącznie 57.745,22 zł wydatków inwestycyjnych na różne prace szpitala Animals, w tym 54.868 zł na rozbudowę i modernizację tego szpitala, która to inwestycja nie była przedmiotem oferty Fundacji we wrześniu 1996 r.

2.6. Ustalenia kontroli Urzędu m.st. Warszawy

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła zastosowanie w badanym okresie tylko jednorazowo kar umownych przez Urząd m.st. Warszawy w związku ze stwierdzonymi zaniechaniami w realizacji umowy Nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. tj. w listopadzie 1998 r. na kwotę 4.681,33 zł, stanowiącą 8 % ogólnej dotacji miesięcznej, w związku z kontrolą przeprowadzoną w Schronisku przez Wydział Techniczny Biura Zarządu m.st. Warszawy w dniach 3 i 23 listopada 1998 r. Potrącenia kary umownej nastąpiły za:

- przekazanie zwierzęcia nowemu właścicielowi przed upływem 14 dni od czasu doprowadzenia do Schroniska (okres kwarantanny),
- brak dziennego raportu,
- brak protokołów z uśpienia zwierząt,

przy czym stwierdzono także: brak za wrzesień 1998 r. zestawień przychodów oraz kosztów Schroniska, brak zestawień zakupów i zleceń powyżej 1000 ECU, sprzedaż (adopcja) w październiku 1998 r. 52 kotów, w tym 46 bez szczepień przeciwko wściekliźnie, wykonywanie kastracji i sterylizacji kotów na rzecz Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami.

Dokonywane były przez Wydział Techniczny Biura Zarządu m.st. Warszawy okresowe wizytacje Schroniska w celu sprawdzenia realizacji postanowień umowy, które wykazywały następujące nieprawidłowości:

- w styczniu 1997 r. stwierdzono, że ok. 20% ogólnej liczby przyjętych do Schroniska zwierząt przywieziono lub przyjęto spoza terenu m.st. Warszawy,
- naruszenie warunków umowy poprzez większe niż planowano zatrudnienie, co w strukturze kosztów działalności Schroniska podniosło koszty osobowe do 60% ogólnych kosztów,
- nie wykonywano koniecznych napraw i remontów zapobiegających dekapitalizacji substancji,
- nie realizowano obowiązku stosowania przepisów i procedur przewidzianych w ustawie o zamówieniach publicznych w przypadku większych zakupów (np. leki, karma) lub zlecenia wykonawstwa robót remontowych i inwestycyjnych,
- karmienia zwierząt - głównym składnikiem żywienia pozostaje sucha karma z dodatkiem mięsa, a praktycznie nie stosuje się w diecie psów kaszy i makaronów, co miało być niezgodne z sugestiami Wydziału i opinią weterynaryjną o konieczności włączenia tych składników do diety psów. Uwagi dotyczyły także karmy Frykas sprowadzonej do Schroniska z firmy "VITAKARM" (której właścicielką była żona ówczesnego dyrektora

Schroniska) w workach 50 kg nie posiadających metryczek z opisem składu karmy i terminem jej przydatności.

Ponadto według ustaleń NIK, formularz w postępowaniu o zamówienia publiczne dotyczący zakupu tej karmy (nie spełniający w pełni wymogów art. 67 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych) sporządzony został dopiero dnia 12.05.1998 r., gdy do tego dnia sprowadzono już 14.100 kg tej karmy o wartości 16.387,05 zł, stanowiącej 69,6% ogólnej ilości tej karmy;

- bałagan w dokumentacji (rejestrach zwierząt, kartach leczenia, rejestrach uspień i braku bieżącego sporządzenia protokołu uspienia zwierząt - ostatni taki protokół w czasie kontroli w dniu 23.11.1998 r. posiadał datę 22.09.1998 r., oraz braku podpisów lekarzy w protokołach eutanazji w okresie od 23.09. do 7.11.1998 r.),
- brak szczepień przeciw wścieklicznie 51 psów znajdujących się w ciągach obiektów A, B, C i siatkach, a także dużego stopnia zachorowań, głównie z uwagi na przeziębienia zwierząt (wg Notatki z dnia 12.03.1999 r.),
- podpisywanie umów z gminami ościennymi i miastami na świadczenie usług przyjmowania zwierząt spoza obszaru m.st. Warszawy powodujące przepełnienie w Schronisku i duży procent eutanazji,
- ewidencjonowanie wpływów za świadczenie powyższych usług jako darowizn,
- przyjmowanie jako darowizn leków, dla których upłynął termin ważności.

Kontrola Wydziału Technicznego Biura Zarządu m.st. Warszawy wykazała również (już dnia 12.03.1998 r.) brak wymaganego ustawą z dnia 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, zezwolenia na prowadzenie Schroniska, o które Fundacja wystąpiła do właściwego Urzędu Gminy Warszawa Włochy dopiero dnia 8.09.1998 r. Do czasu zakończenia kontroli NIK podjęte działania w tym zakresie nie okazały się skuteczne, z powodów niezależnych od Fundacji. Zatem przez okres ok. 3 lat Fundacja prowadzi Schronisko bez wymaganego zezwolenia.

W czasie kontroli NIK, przeprowadzona też została kontrola z Urzędu m.st. Warszawy. Kontrola ta stwierdziła, że realizacja zobowiązania do przejęcia zarządzania Schroniska nie przebiegała prawidłowo, bowiem Fundacja „Animals” do chwili tej kontroli nie przejęła formalnie Schroniska. Po likwidacji jednostki budżetowej Miasta (uchwała nr XXXIV/296/96 Rady m.st. Warszawy z dnia 8.07.1996 r. w sprawie likwidacji jednostki

budżetowej pn. Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt) Schronisko nie powinno funkcjonować jako podmiot praw i obowiązków, a jedynie jako mienie zarządzane przez Fundację. Fundacja powinna występować jako zakład pracy, płatnik podatków i składek ubezpieczenia społecznego i emerytalnego, czy jako strona zawieranych umów. Z zawartych z pracownikami umów o pracę oraz świadectw pracy wynika, że pracodawcą nie jest Fundacja lecz nadal Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt. W dokumentach wymieniony jest nr REGON-u nadany jednostce budżetowej m.st. Warszawy pn. Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt. Schronisko występuje również jako płatnik zaliczek podatku dochodowego od osób fizycznych i składek ubezpieczenia społecznego. Schronisko występuje również jako posiadacz kont bankowych w PKO BP. W sprawozdaniu z działalności Fundacji w 1997 r. dla Ministra Środowiska nie wykazano natomiast liczby pracowników zatrudnionych w Schronisku. Fundacja prowadzi osobną księgowość, która nie wykazuje w swojej ewidencji przychodów i kosztów Schroniska. Schronisko posiada własny plan kont, prowadzi pełną rachunkowość i sporządza sprawozdania finansowe. Ponadto kontrola ta ustaliła, że Fundacja zakupiła środki trwałe, które nie zostały zgłoszone do Biura Zarządu m.st. Warszawy i nie znajdują się w ewidencji Schroniska, lecz figurują w ewidencji Fundacji. Stwierdzono także, że Fundacja poza budową kuchni nie przeprowadziła innych inwestycji ani remontów. Dokonywano jedynie bieżących napraw istniejących obiektów.

Wnioski końcowe z tej kontroli dokonane przez Komisję Rewizyjną Rady m.st. Warszawy sprowadziły się do oceny, że umowa nr 17/96 z dnia 31.12.1996 r. nie gwarantuje poprawy sytuacji bezdomnych zwierząt z terenu m.st. Warszawy, bowiem nie jest ona zgodna z założeniami przetargu na zarządzanie Schroniskiem oraz z ofertą ostateczną Fundacji „Animals”, a także występujące w realizacji umowy nieprawidłowości na to wskazują. W konkluzji stwierdzono, że umowa powinna zostać rozwiązana w trybie przewidzianym w tej umowie i należy rozpisać nowy przetarg.

Niniejsza kontrola NIK stwierdziła, że powtarzają się także nieprawidłowości dotyczące braku pomalowania siatek z wybiegami dla psów w części obiektów Schroniska, braku odpowiedniej ewidencji leków w Schronisku oraz braku wykazania w "Sprawozdaniu z działalności Fundacji za rok 1998" zatrudnienia pracowników Schroniska, które podniesiono w poprzedniej kontroli Najwyższej Izby Kontroli z 1998 r.

III. POSTĘPOWANIE KONTROLNE I DZIAŁANIA PODEJMOWANE PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI

1. Pismem z dnia 28 lipca 1999 r. NIK zwróciła się do Mazowieckiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii w Warszawie o przeprowadzenie kontroli doraźnej w Schronisku na Paluchu w zakresie stwierdzenia:

- 1/ zasadności dokonywania eutanazji zwierząt w wybranym miesiącu grudniu 1998 r.,
- 2/ prawidłowości zastosowanego leczenia, doboru leków, kosztów leków i czasu trwania leczenia psów w aspekcie dokonywanych po leczeniu eutanazji,
- 3/ zasadności dokonywania sterylizacji psów w aspekcie eutanazji po kilku dniach od zabiegu,
- 4/ prawidłowości kryteriów przyjmowanych przy kierowaniu zwierząt do eutanazji,
- 5/ prawidłowości stanu epizootycznego w Schronisku.

W wyniku powyższych czynności zlecona została powiatowemu lekarzowi weterynarii (Powiatowemu Inspektoratowi Weterynarii) kontrola doraźna w Schronisku na Paluchu, którą podjęto oraz przeprowadzono w dniach 5-6 i 10.08.1999 r. wizytację Schroniska w celu porównania z warunkami panującymi w różnych schroniskach w Polsce i na świecie. W ogólnej ocenie wydanej na tej podstawie powiatowy lekarz weterynarii stwierdził, że zarząd Schroniska dąży do stosowania standardów zaleconych przez Międzynarodową Organizację Ochrony Zwierząt WSPA. Stwierdził też, że na pochwałę zasługuje fakt relatywnie, w stosunku do innych schronisk, wysokiego odsetka adopcji, zapewnienie całodobowego przyjmowania zwierząt oraz całodobowej opieki lekarsko-weterynaryjnej. Stwierdzono jednak również, że bez zapewnienia kompleksowego, opartego o rygorystyczne przepisy, działania polegającego na oznakowaniu zwierząt domowych, obowiązkowej sterylizacji zwierząt nie przeznaczonych do hodowli, stworzenia sieci wyspecjalizowanych ekip do wyłapywania zwierząt pozostających bez opieki człowieka (w tym bezpańskich) - w schroniskach będą ogniskować się wszelkie negatywne zjawiska a przede wszystkim permanentne przeładowanie obiektów.

Szczegółowe ustalenia kontroli powiatowego lekarza weterynarii wskazują, że nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości w badanym zakresie, także co do kryteriów stosowanych przy komisijnym kierowaniu do eutanazji, jednak potwierdzono, że eutanazji dokonuje się w celu niedopuszczenia do nadmiernego zagęszczenia środowiska, które negatywnie wpływa na ogólny stan zdrowia zwierząt przebywających w schronisku.

Kontrola weterynaryjna nie uwzględniła wnioskowanego przez NIK badania protokołów z komisyjnego uspienia psów. Ponadto, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, ustalenia powiatowego lekarza weterynarii nie odpowiadają stanowi faktycznemu stwierdzonemu przez kontrolera NIK, np. co do przyczyn dokonywanych eutanazji, bowiem z powodu agresji zwierząt w badanym miesiącu grudniu NIK stwierdziła ich prawie dwukrotnie więcej niż wynika to z kontroli weterynaryjnej, także co do wieku usypianych psów.

2. Po zakończeniu kontroli Prezes Zarządu Fundacji „Animals” zgłosił zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli, które zostały w części uwzględnione, mianowicie wykreślono cytaty z opinii osób trzecich dotyczących funkcjonowania Schroniska, zapisy dotyczące nie zachowania 14 dniowego okresu kwarantanny we wskazanych 10 przypadkach oraz nie udokumentowania szczepień przeciwko wściekliznie we wskazanych 8 przypadkach. Pozostałe zastrzeżenia zostały oddalone.

Również do ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym, skierowanym do Prezesa Zarządu Fundacji „Animals”, zostały wniesione zastrzeżenia. W wyniku rozpatrzenia zastrzeżeń zmieniono ocenę dotyczącą poniesionych przez Fundację wydatków na udział w finansowaniu promocji kandydatów do władz samorządowych, które w wystąpieniu uznano za niegospodarne wobec faktu, że nie wykazano rzeczywiście powstałej szkody. Zmieniono także zapisy w zakresie statystyki dokonywanych eutanazji w Schronisku z uwagi na użycie nie stosowanej powszechnie metody wyliczeń. Pozostałe zastrzeżenia zostały oddalone.

W niniejszej Informacji uwzględniono zmiany dokonane w protokole kontroli oraz wystąpieniu pokontrolnym.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Prezes Zarządu Fundacji „Animals” poinformował, że eutanazje dokonywane w Schronisku na Paluchu nigdy nie były niehumanitarne jeżeli chodzi o podejmowanie decyzji, jak również jeżeli chodzi o sposób ich przeprowadzania, bowiem zawsze odbywało się to zgodnie z ustawą o ochronie zwierząt i zawsze przez lekarza weterynarii przy użyciu właściwych środków. Poinformowano też o realizacji wniosków pokontrolnych, z tym że odnośnie realizacji wniosku dotyczącego zaprzestania niehumanitarnej polityki eutanazji zwierząt z powodu istniejącego przepełnienia w Schronisku, poinformowano, że ilość zwierząt w ostatnim okresie drastycznie wzrosła i

będzie się stale powiększała. O powyższym poinformowano także Wydział Porządku Publicznego Biura Zarządu Miasta St. Warszawy. Odstąpiono od realizacji wniosku dotyczącego żądania zwrotu kwoty 1.875 zł z tytułu sterylizacji zwierząt, bowiem podtrzymano stanowisko, że zabiegi te zostały wykonane, a jedynie nie odnotowano ich w rejestrze. Nie ustosunkowano się natomiast do realizacji wniosku zmierzającego do wydatkowania środków finansowych wyłącznie na działalność statutową Fundacji.

Prezydent m.st. Warszawy nie wniósł zastrzeżeń do treści skierowanego do Niego wystąpienia pokontrolnego.

**Dyrektor
Departamentu Kontroli Doróżnych**

Andrzej OLEJNIK

Zatwierdzam

**PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI**

Janusz WOJCIECHOWSKI

Warszawa 9.03.2000 r.